

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4246/2023
31.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Димитар Иванов, адвокат из ..., против туженог „СИМПО“ а.д. Врање, кога заступа Давор Давитковић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 781/23 од 09.08.2023. године, у седници одржаној 31.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 781/23 од 09.08.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Делимичном пресудом Основног суда у Врању П1 1119/17 од 15.11.2022. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог број .. од 10.07.2017. године, којим је тужиоцу, закључно са 10.07.2017. године, престао радни однос на радном месту архитекта у Сектору ..., због престанка потребе за обављањем његовог посла утврђеним решењем М.бр. .. од 18.05.2017. године. Ставом другим изреке, наложено је туженом да тужиоца врати на рад и распореди га на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати износ од 256.500,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 781/23 од 09.08.2023. године, ставом првим изреке, потврђена је делимична пресуда Основног суда у Врању П1 1119/17 од 15.11.2022. године у ставу првом и другом изреке и жалба туженог у тим деловима одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу трећем изреке и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и због одлуке о трошковима парничног поступка.

Испитујући побијану пресуду на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – други закон) – у даљем тексту ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време и обављао послове архитекте у Сектору за Решењем туженог број .. од 10.07.2017. године, тужиоцу је престао радни однос закључно са 10.07.2017. године, због престанка потребе за обављањем његовог посла. Доношењу наведеног решења претходила је Одлука о утврђивању технолошких, екомонских или организационих промена и о решавању вишка запослених код туженог од 06.04.2017. године, донета од стране Извршног одбора туженог. Одлуком су утврђене технолошке, економске и организационе промене код туженог и одређен је број запослених за чијим радом престаје потреба, без доношења Програма решавања вишка запослених, с обзиром на то да престаје потреба за радом мање од 20 запослених у оквиру периода од 90 дана. Одлуком је утврђено и да од 1721 запосленог на одређено време, у 2017. години вишак представља 19 запослених. На основу ове Одлуке генерални директор туженог је донео побијано решење од 18.05.2017. године. Утврђено је и да су у сектору у коме је тужилац обављао рад била запослена и друга лица на истом радном месту.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили и поништили, као незаконито, побијано решење, а туженог обавезали да тужиоца врати на рад применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1) Закона о раду у вези одредбе члана 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14). По оцени нижестепених судова образложење побијаног решења не садржи разлоге који оправдавају настанак наведеног отказног разлога, односно не садржи разлоге о томе да ли је престала потреба за обављањем послова на којима је тужилац радио и које критеријуме је тужени применио при утврђивању вишка запослених. Ово стога што је у току поступка утврђено да су на радном месту на коме је тужилац био распоређен у тренутку отказа, радила још два извршиоца, а само је тужиоцу отказан уговор о раду. Из наведеног следи да је у конкретном случају предметно радно место није укинута, већ је само смањен број извршилаца.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да је оспорено решење о отказу уговора о раду тужиоцу незаконито.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоје оправдани разлози који се односе на потребе послодавца, односно ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

У конкретном случају, побијаним решењем тужиоцу је отказан уговор о раду због престанка потребе за обављањем његовог посла, а у складу са Одлуком Извршног одбора туженог од 06.04.2017. године.

Закон о раду не садржи критеријуме којих је послодавац дужан да се придржава при одређивању на које ће се запослене односити престанак потребе за радом, већ прописује поступак који се у том случају примењује и одређује права која је послодавац дужан да обезбеди запосленима за чијим је радом престала потреба. Сагласно наведеном, Закон разликује две ситуације: једну, када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла; другу, када дође до смањења обима посла и тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима. У случају укидања радног места, основни услов за отказ уговора о раду запосленом вишку је да послодавац нема могућности да га распореди на друге послове који одговарају његовој стручној спреми, а у случају да дође до смањеног броја извршилаца на одређеном послу, потребно је да се изврши избор запослених који су вишак и за чијим радом престаје потреба. Тужени је, и у ситуацији када није у обавези да донесе Програм решавања вишка запослених, приликом доношења одлуке о отказу уговора о раду тужиоцу, због престанка потребе за обављањем одређеног посла или смањења обима посла услед технолошких, економских или организационих промена, био у обавези да у образложењу решења наведе, најпре, због чега је укинато радно место тужиоца, ако је то овде случај, а потом и конкретне разлоге због којих је тужилац проглашен вишком, односно који су критеријуми били примењивани при одлучивању ко ће од више запослених у Сектору за ... бити проглашен технолошким вишком, ако је ово тај случај, а тужени није тако поступио. Суд не цени оправданост и целисходност организационих, технолошких и економских мера послодавца нити његову одлуку о потребном броју радника на неком радном месту. Међутим, да би побијано решење о отказу уговора о раду тужиоца из овог разлога било законито, морало је да садржи јасно образложење разлога због којих је управо тужиоцу отказан уговор о раду. Тужилац је, у том смислу, ако се ради о смањењу броја запослених, морао да буде изложен конкуренцији са осталим запосленима на истим пословима што подразумева образложену оцену резултата рада за сваког запосленог са описом сваког од елемената критеријума по предвиђеној процедури. Тек у ситуацији када би, применом критеријума, тужилац могао да буде оглашен вишком запослених, а тужени не би био у могућности да га распореди на друге одговарајуће послове према његовиј стручној спреми и радној способности, тужени је имао могућност да донесе решење о отказу уговора о раду. Другачије поступање, односно отказ уговора о раду без навођења критеријума који су примењени и на основу којих је утврђено ко од више запослених представља вишак и без навођења разлога о немогућности послодавца да тужиоца распореди на друге послове који одговарају његовој стручној спреми, решење о отказу уговора о раду чини незаконитим, како су правилно закључили нижестепени судови.

Супротно наводима ревизије, правилна је одлука нижестепених судова о основаности захтев тужиоца за поништај отказа уговора о раду, па се неосновано у ревизији истиче да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Како је поништено решење о отказу уговора о раду, то је правилно усвојен и захтев тужиоца за враћање на рад, с обзиром на акцесорни карактер тог захтева, а и одлука у ставу другом изреке другостепене пресуде која се односи на трошкове првостепеног поступка је правилна, имајући у виду одредбу члана 164. ЗПП.

Како се наводи ма ревизије не утиче на другачију одлуку, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Како је ревизија туженог одбијена као неоснована, одбијен је и његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу члана 153. и члана 154. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић